

În mod deosebit atrag atenția două bombarde din fier (fontă) databile în a doua jumătate a secolului al XVI-lea și prima jumătate a celui de al XVII-lea, găsite foarte aproape de nivelul inițial de călcare. Piese similare au mai fost observate și la Radu Vodă.¹² Ele pot fi puse în legătură cu răsunătoarea victorie obținută de Matei Basarab pe malurile Colentinei¹³; lângă zidurile mănăstirii Plumbuita.

Depart de a elucida numeroasele probleme legate de arheologia acestui important monument, observațiile noastre permit precizări în problema nivelului de construcție a zidurilor incintei, observate din exterior.

BULEVARDUL 1848

Metamorfoza ce a afectat partea estică și nordică a Pieții Universității, prin cantitatea mare de pământ dislocat, a permis și observarea și verificarea ipotezelor privind începutul locuirii acestei zone a orașului. Aflată la numai câteva sute de metri de centrul actual al orașului, zona cuprinsă între B-dul Republicii și Str. Batiștei a reprezentat o limită a orașului în secolul al XVII-lea,¹⁴ locuirea de aici, fiind reprezentativă pentru extinderea orașului ale cărui limite erau marcate în secolul al XV-lea de cuptoarele de olari de la Colțea.¹⁵

Astfel în timpul săpăturilor din mijlocul Bulevardului Nicolae Bălcescu, vis-à-vis de Hotelul Intercontinental, au fost surprinse locuințe și gropi menajere, cuprinzând un inventar ceramic caracteristic, compus din vase cu smalt gros de culoare gălbuie, sau cu decor în relief și împunsături acoperite cu smalt verzui, asemănătoare vaselor din aceeași epocă descoperite la Radu Vodă¹⁶ și mai ales la Curtea Veche, Biserica Răzvan¹⁷ și Sf. Gheorghe Nou. Atrage atenția un vas cu fundul inelar, vasele cu decor compus din spirale maronii de smalt sau linii orizontale de engobă albă. Complexul a fost datat în secolul al XVII-lea prin aceste analogii. În favoarea acestei datări pledează și prezența unor cărămizi cu grosimea de 0,03 m. întâlnite la zidurile acestei perioade atât la Curtea Veche, cât și în alte părți¹⁸. Tot aici s-au mai găsit și fragmente de cahle din seria cunoscută sub denumirea de cahle cu cavaleri, atât de des întâlnite în stațiunile primei jumătăți a secolului al XVII-lea¹⁹.

¹² M.I.M.B. inv. 53265, 53266.

¹³ N. Stoicescu, op. cit., p. 251.

¹⁴ C. C. Giurescu, op. cit. harta nr. 2.

¹⁵ D. V. Rosetti, *Sondajul de la biserica Colțea*, în *Materiale*, VII, 1961, p. 672—676. N. Constantinescu, *Coconi — Centru de producție ceramică din Țara Românească în secolul al XV-lea*, în *SCIV*, XV, 1964, 1, p. 103.

¹⁶ I. Ionașcu, Vlad Zirra, *Mănăstirea Radu Vodă și biserica Bucur*, în *Bucureștii de odinioară*, p. 49—89, planșa LXV/4.

¹⁷ P. I. Panait și A. Ștefănescu, *Cercetări privind biserica mănăstirii Răzvan din București*, în *Gl. B.*, XXIX, 1970, 1—2 p. 85—96.

¹⁸ P. I. Panait, *Insemnări arheologice pe șantierele de construcție din București (II)*, în *Bucureștii*, 1969, 3, p. 32.

¹⁹ Gh. Cantacuzino, *Cercetări arheologice pe dealul Mihai Vodă și împrejurimi*, în *Bucureștii de odinioară*, p. 91—143, Pl. I.XXXV/1—5.

Locuința amenajată în pământul castaniu închis a fost căptușită cu birne de lemn groase de 0,04 m. — 0,06 m. peste care s-a aplicat un lut gros, păstrându-se în umplutura ei fragmente de chirpic cu urma birnelor.

Observațiile astfel culese din șantierul de construcție ne permit să afirmăm cu certitudine că la sfârșitul secolului al XVI-lea și începutul secolului al XVII-lea, limitele orașului cuprinseseră și zona din apropierea actualei străzi Batiște.

STRADA LIPSCANI

Cu ocazia unor lucrări ce s-au desfășurat începând din august 1971, în colțul de sud-est al curții Băncii Naționale, la numai —0,65 m. față de nivelul actual, au apărut o serie de ziduri ale hanului Șerban Vodă, construit între 1680—1687 de Șerban Vodă Cantacuzino²⁰.

Zidurile apărute cu acest prilej, marchează aripa de sud a hanului, pe o direcție paralelă cu actuala stradă Lipscani, ce a purtat o vreme și numele hanului²¹. Sînt ziduri groase de 0,92 m., lucrate din cărămidă cu dimensiunile de 0,30 × 0,14 — 0,15 × 0,04 — 0,035 m, sprijinite pe fundații adînci de 0,80 m., așezate pe tiranți și țaruși de stejar de 0,15 m. grosime, acestea confirmînd observațiile făcute în legătură cu zona mlăștinoasă din preajma Hanului cu Tei²².

Săpătura nu a permis o observație și cercetare exhaustivă a întregii aripi de sud a hanului, ci numai asupra unui rînd de încăperi de pe această latură, deși sînt indicații suficiente spre a sublinia existența a cel puțin două rînduri. Așa cum indică catagrafia din 16 martie 1862, pe această latură se aflau 28 de prăvălii,²³ avînd dedesupt două pivnițe. În suprafața afectată de săpături întîlnim încăperi fără pivnițe, al căror nivel de călcare este la — 1,30 — 1,40 m. față de bordura zidului actual din beton.

Astfel de ziduri au fost observate de-a-lungul străzii Lipscani pe o lungime de peste 7 m., distanță pe care nu s-au observat ziduri indicînd camere de locuit. Avem de-a-face așa dar, cu una din cele cinci magazii ale aripei de sud, așa cum indică catagrafia din 15 martie 1823,²⁴ magazii lungi cu planșeu din lemn susținut din 4 în 4 metri pe arce din cărămidă. Pardo-seala magaziei a fost făcută din cărămizi a căror grosime, în acest moment, este de numai 0,02 m., fiind puternic tocite. Observațiile efectuate oferă indicații în sensul că aripa de est a hanului se afla undeva sub actualul traseu al străzii Smîrdan, atît ulița Lipscani, cît și cealaltă de pe locul actualei străzi Smîrdan fiind mult mai înguste. Incontestabil suprafața restrînsă ce

²⁰ N. Stoicescu, op. cit., p. 116; vezi și Șt. Ionescu, Hanurile bucureștene, în Magazin istoric, 2, 1968, 6, p. 81—97.

²¹ N. Stoicescu, op. cit., p. 116.

²² Săpături arheologice efectuate în anul 1968 de M.I.M.B.

²³ N. Stoicescu, op. cit., p. 118.

²⁴ Arh. Stat. Buc., Primăria Buc., Ms. 430, f. 515—516; N. Stoicescu, op. cit., p. 118.